

Nr 256.

Av herr **Ehrnberg m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till länsstyrelserna för budgetåret 1937/1938.

Genom Kungl. Maj:ts proposition nr 178 till årets riksdag med förslag rörande länsstyrelsernas omorganisation har riksdagen beretts tillfälle att avgiva yttrande över bl. a. ett flertal spörsmål av helt administrativ natur, vilka dock ansetts vara av den vikt, att riksdagens mening därom först bort inhämtas. Däribland återfinnas även de betydelsefulla frågorna om länsstyrelsepersonalens rekrytering och kompetens, vilka enligt Kungl. Maj:ts förslag i huvudsak äro avsedda att lösas i enlighet med bestående förhållanden och bestämmelser. På en mycket viktig punkt — nämligen i fråga om kompetenskraven för landskontorens juridiskt utbildade tjänstemän — uttalar sig emellertid föredragande departementschefen för den ändringen, att med juris kandidatexamen bör likställas statsvetenskaplig-juridisk examen. Genom detta sitt ståndpunktstagande har departementschefen i denna del godkänt de av länsstyrelseutredningen framförda synpunkterna i det betänkande med förslag angående länsstyrelsernas omorganisation, vilket i huvudsak lagts till grund för propositionen.

Mot förslaget i denna punkt har emellertid — vilket också av departementschefen framhålles — ett starkt motstånd rests i avgivna yttranden från olika myndigheter och organisationer. Det kanske mest klarläggande bidraget till upplysning om dessa mot den ifrågasatta ändringen framställda erinringarna har lämnats i Föreningen Sveriges landskamreres yttrande över länsstyrelseutredningens förslag, vilket yttrande i hithörande delar är av följande lydelse:

»Utredningens förslag, att statsvetenskaplig-juridisk examen skulle vara tillräcklig för de högre befattningshavarna å landskontoren får föreningen avstyrka på det bestämdaste.

I Kungl. Maj:ts proposition den 14 april 1917 till riksdagen angående omorganisation av fögderiförvaltningen och lönereglering för tjänstemännen därstädes m. m. anför vederbörande departementschef såsom motivering för sitt då framställda förslag om, att fordringarna på juridisk utbildning borde sättas lika för landssekreterare, landskamrerare, länsassessor, länsnotarie och länsbokhållare, bland annat, att dåmera för landskontorsavdelningen tillkommit ett stort antal ärenden av rent juridisk beskaffenhet, att de allt talrikare remisser i lagfrågor av administrativ art, vilka tillhöra landskamrerarens föredragning, oftast av föredragandena kräva samma juridiska utbildning som landssekreterarens, samt att den föreslagna reformen genomförd borde upphäva den olikhet i uppfattningen om tjänstemännens ställning och betydelse, som skillnaden i kompetensfordringar till äventyrs någon gång kunde framkalla.

Dessa skäl synas i dag äga full giltighet för bedömande av frågan, huruvida den gällande likheten i fråga om kompetensfordringar för ifrågakomna kategorier befattningshavare vid länsstyrelserna bör bibehållas eller icke.

För landskontorens del hava för övrigt tillkommit nya grupper av ärenden, som kräva juridisk insikt, och de å dessa avdelningar förekommande allt talrikare remisserna ställa allt större krav på juridisk skolning hos föredragandena därstädes.

Om värdet av den statsvetenskaplig-juridiska examen, vilken utredningen nu föreslår böra i fråga om föredragandebefattningarna å landskontoren likställas med juris kandidatexamen i kompetenshänseende, saknas, såsom utredningen även anmärker, ännu all erfarenhet.

Att samma examen får anses något mindre värd än juris kandidatexamen lär väl emellertid kunna utläsas av, att den beräknas normalt kräva studier under fyra år efter studentexamen mot fyra och ett halvt år för juris kandidatexamen.

Ej heller medför den statsvetenskaplig-juridiska examen behörighet att utöva domarevärv.

Det torde härvid knappast kunna undgås, att vidtagande av ändring av kompetensvillkoren på förslaget sätt skulle, med rätt eller orätt, komma att uppfattas som ett uttryck, att de därav berörda tjänstemännens arbete icke längre ansåges vara av samma vikt som förut.

Något sådant torde icke vara avsett och vore ju ej heller vare sig riktigt eller rättvist.

Anledning att göra landskontorsmännen till försöksobjekt beträffande den nya examensformen lär väl så mycket mindre föreligga, som de för examensformen ifråga sakkunniga icke synas hava avsett, att den nya examen skulle komma till användning i fråga om befattningshavare till länsstyrelserna.

Det är vidare tydligt, att det på många håll såsom synnerligen önskvärt betecknade utbytet av tjänstemän emellan länsstyrelserna och centralförvaltningen skulle försvåras genom förslaget. I kammarrätten, med vilket ämbetsverk för landskontorens del utbyte väl företrädesvis torde kunna ifrågasättas, lär väl numera för antagande till aspiranttjänstgöring fordras icke endast avlagd juris kandidatexamen utan även tingstjänstgöring.»

De anmärkningar, som riktats emot förslaget på denna punkt, måste anses värda beaktande. Departementschefen har ansett sig kunna avvisa desamma bland annat genom att anföra, att före 1918 lägre kompetensfordringar gällde för dessa tjänster, men denna motivering kan icke anses övertygande, då de högre kompetenskraven infördes just för att den lägre examen icke befunnits medföra tillräcklig juridisk kompetens.

Även om man skulle utgå från att den nya statsvetenskaplig-juridiska examen *teoretiskt* sett skulle bibringa vederbörande aspiranter tillräckliga juridiska kunskaper för avancemang å landskontor, kan emellertid frågan, huruvida denna examen bör godtagas vid sidan av juris kandidatexamen såsom ämbetsexamen för högre befattningshavare å landskontoren icke avgöras utan en fullständig utredning angående länsstyrelsepersonalens rekrytering

och *praktiska* utbildning. Enligt länsstyrelseutredningens betänkande (sid. 127) har sistnämnda fråga beträffande personal med högre tjänsteställning ansetts hava en betydligt större räckvidd och i viss mån vara aktuell för hela statsförvaltningen. Länsstyrelseutredningen har därför utan att taga närmare ställning till detta spörsmål fäst uppmärksamheten på behovet av en särskild utredning om hithörande frågor.

Såsom en särskilt stötande följd av den ifrågasatta ändringens genomförande har landskamrerareföreningen framhållit, att möjligheten till utbyte mellan befattningshavare vid landskontoren och kammarrätten tillsvidare helt skulle ointetgöras. Detta synes så mycket mera anmärkningsvärt, som länsstyrelseutredningen enligt de till denna givna direktiven skulle upptaga frågan om dylikt utbyte mellan olika befattningshavare till särskild behandling. Då länsstyrelseutredningen vid avgivandet av det till grund för förevarande proposition liggande betänkandet uttryckligen förklarat sig ännu icke hava varit i stånd att upptaga sist berörda fråga till behandling, synes frågan om särskilda behörighetsvillkor för landskontorens juristtjänster lämpligen böra få anstå i avbidan å sådan utredning. Starka skäl tala nämligen för att rekryteringsfrågan först utredes med utgångspunkt från möjligheterna till praktisk utbildning, innan förslaget om godtagandet av en helt ny examensform såsom teoretiskt underlag för tjänsternas erhållande bliver föremål för bedömande.

Med stöd av det ovan anförda hemställas,

att riksdagen vid beslut i anledning av föreliggande proposition ville hemställa,

att frågan om behörighetsvillkor för erhållande av högre tjänster inom statsförvaltningen göres till föremål för skyndsamt utredning, som bör syfta till en i möjligaste mån enhetlig reglering av statsförvaltningens rekryterings- och utbildningsfrågor,

samt att kompetensvillkoren för högre befattningar å landskontoren i avbidan på denna utredning lämnas oförändrade.

Stockholm den 6 april 1937.

Gustaf Ehrnberg.

G. A. Björkman.

Eilif Sylwan.